

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรรมหรือการกระทำมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเป็นอย่างมาก ชีวิตของมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับกรรมอยู่ตลอดเวลา ชีวิตของแต่ละคนจะเจริญขึ้นหรือเสื่อมลง นั้นขึ้นอยู่กับกรรมหรือการกระทำของตนเองเป็นหลัก มนุษย์เราจะดำเนินชีวิตไปได้สะดวกก็ต้องอาศัยปัจจัย 4 เพื่อสนับสนุนให้ตนเองดำรงอยู่อย่างมีความสุข ความต้องการปัจจัย 4 นี้เอง ทำให้ทุกคนต้องทำกรรม และมีความเกี่ยวข้องกับกรรมอยู่ตลอดเวลาทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในด้านอาชีพการทำงาน ครอบครัว หรือเพื่อนร่วมสถาบัน เป็นต้น

ชีวิตของคนในสังคมแตกต่างกันไปตามอิทธิพลของกรรม บางคนไม่ว่าจะทำงานอะไร ก็สำเร็จไปทุกอย่าง บางคนแม้จะพยายามทำสักปานใดแต่ก็ยังล้มเหลว บางคนชีวิตเต็มไปด้วยความสุข แต่บางคนกลับเต็มไปด้วยความทุกข์ทรมานบางครั้งแทบจะหาความดีไม่ได้เลย บางคนมั่งมี บางคนก็ยากจน ความแตกต่างดังกล่าวมานี้ถือว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากกรรมหรือการกระทำของคนนั่นเอง ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า

“ กัมมํ สตุเต วิภชติ ยทิทํ หีนปฺปณฺีตตฺาย ...” (ม. อุ.14/596/385)

กรรมย่อมจำแนกสัตว์ คือให้ทรมานและประณิต

จากเนื้อความนี้ได้สะท้อนให้เห็นเรื่องกรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น บุคคลจะดีหรือชั่ว จะเจริญเป็นอารยชนหรือเสื่อมลงเป็นอนารยชนก็ขึ้นอยู่กับกรรมหรือการกระทำของตนเองเป็นหลัก ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอำนาจภายนอก เทพเจ้า หรือชาติตระกูลสูงแต่อย่างใด กรรมเท่านั้นที่เป็นเครื่องตรวจสอบหรือวัดคุณภาพของคนในสังคม

ดังนั้น ความเข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง น่าจะเป็นผลดีต่อผู้ใคร่ศึกษาซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจปัญหาเรื่องความไม่เท่าเทียมกันของมนุษย์ ความแตกต่างกันในเรื่องอุปนิสัยใจคอของคน ปัญหาความดีความชั่ว ตลอดจนสิ่งที่กำหนดวิถีชีวิตของคนเราก็คือกรรมนั่นเอง กรรมย่อมช่วยให้บุคคลเผชิญชีวิตอย่างกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว สามารถมองเห็นแง่ดีในความผิดหวังหรือโชคร้าย หรือมองเห็นแง่ร้ายที่เกิดขึ้นจากบางส่วนแห่งความสมหวังหรือโชคดี ทำให้บุคคลมองสิ่งต่าง ๆ อย่างสัมพันธ์กัน และมีเหตุผลมากยิ่งขึ้น อีกอย่างหนึ่ง การเข้าใจเรื่องกรรมและการเกิดใหม่อย่างแจ่มแจ้ง จะทำให้คนมีความอดทน มีความบากบั่นไม่ท้อถอย มีความเพียรเพื่อสิ่งสม

ความดี ขยายต่อความชั่ว ไม่ดีโง่งมดีพวยเมื่อผิดหวัง และไม่หลงระเห็จในเมื่อประสบผลดีเพราะ
 มารู้อัจฉว่า “ผลทุกอย่างย่อมมีมาเพราะเหตุ” (วคิน อินทสระ 2536 : 1)

การทำความดีหรือทำชั่ว ย่อมมีผลต่อชีวิตของแต่ละคน กฎแห่งกรรมย่อมช่วยให้ผู้ศึกษา
 อธิบายความแตกต่างของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี บางคนมักจะเข้าใจไขว้เขวหรือเกิดความสับสนว่า
 ทำไมคนดีบางคนจึงมีชีวิตที่ประสบแต่ความทุกข์ ทำไมคนชั่วซึ่งทำบาปกรรมอยู่ตลอดเวลากลับมี
 แต่ความสุขความรุ่งเรือง (Chatterjee & Datta 1984 : 15)

หลักกรรมและกฎแห่งกรรม เป็นหลักคำสอนที่สำคัญอย่างหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา
 และมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกรรมในศาสนาพราหมณ์เป็นอย่างมาก แต่บางจุดก็แตกต่างกันโดย
 ลินเชิง ในความเชื่อของชาวอินเดียมีการยอมรับเรื่องกฎแห่งกรรมอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะใน
 คัมภีร์อุปนิษัต ได้กล่าวถึงเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ค่อนข้างจะชัดเจน ในระดับคณธรรมดา
 ทั่วไป บางส่วนมีความเห็นว่า เป้าหมายสูงสุดในชีวิตจะสำเร็จได้โดยการทำความดี แต่บางส่วนก็
 เห็นว่าเป้าหมายสูงสุดของชีวิต คนเราจะเข้าถึงได้ก็ต่อเมื่อหลังจากลดการกระทำลงแล้ว (ไพฑูรย์
 พัฒน์ใหญ่ยิ่ง 2530 : 57)

เรื่องกรรมหรือการกระทำนี้ได้มีการกล่าวถึงตั้งแต่พระเวท ซึ่งในสมัยพระเวทนี้ได้แบ่ง
 คัมภีร์ที่ว่าด้วยเรื่องกรรมไว้ 2 อย่าง ซึ่งประกอบด้วยสัมหิตาและพราหมณะ คือ

1. ปุรวมีมางสา เป็นคัมภีร์ที่ว่าด้วยกรรมกัณฑ์ ซึ่งเป็นตอนที่ว่าด้วยเรื่องกรรมหรือการ
 กระทำที่เกี่ยวเนื่องกับพิธีกรรมต่างๆ คัมภีร์นี้เกิดขึ้นในยุคพระเวทตอนต้น

2. อุตตรมีมางสา เป็นคัมภีร์ที่ว่าด้วย ชฎานกัณฑ์ ซึ่งเป็นตอนที่ว่าด้วยความรู้เกี่ยวกับ
 พุรุษมนุ หรือความจริงอันตมิมะ ถือว่าเป็นความจริงอันสูงสุดตามแนวความคิดของอุปนิษัต คัมภีร์
 นี้เกิดขึ้นในยุคพระเวทตอนปลาย (Muller 1992 : ix - x)

กฎแห่งกรรมเป็นคำสอนที่ได้รับการยอมรับอย่างชัดเจนทั้งทางฝ่ายพระพุทธศาสนา
 และศาสนาพราหมณ์ เพราะว่ากฎนี้เป็นกฎที่จะอำนวยผลต่อชีวิตของคน ซึ่งได้ทำกรรมลงไปแล้ว
 และสามารถที่จะอธิบายความแตกต่างกันในชีวิตได้เป็นอย่างดี บางคนเกิดมาแล้ว แม้จะอยู่ใน
 สภาพแวดล้อมอย่างเดียวกันแต่ก็แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ทั้งในด้านความสำเร็จความสมหวัง
 บางคนมีแต่ความสุข บางคนมีแต่ความทุกข์ บางคนฉลาด บางคนโง่ ความแตกต่างเหล่านี้ถือว่าเป็น
 เป็นไปตามกฎแห่งกรรมทั้งสิ้น

เมื่อทั้งสองทรรณะยอมรับเรื่องกฎแห่งกรรมแล้ว เรื่องการเกิดใหม่ก็เป็นอันยอมรับ
 ไปด้วยเพื่อเป็นเครื่องแสดงว่า กรรมที่มนุษย์ทำลงไป ไม่ได้สูญหายไปไหน เมื่อมนุษย์ตายไปผล
 กรรมก็จะตามสนองเขาไปทุกภพทุกชาติ ไม่ว่าเขาจะไปเกิดที่ไหนก็ตาม เรื่องกรรมกับการเวียน
 วายตายเกิดมีความสัมพันธ์กันด้วยเหตุและผลอย่างใกล้ชิด ถ้าปราศจากการเวียนวายเป็นตายเกิด หรือ

ที่เรียกว่า “สังสารวัฏ” จะทำให้ปัญหาชีวิตหลายอย่างไม่มีแนวทางแก้ไขที่ถูกต้อง เช่น ปัญหาเรื่องคนดีบางคน มีชีวิตอยู่อย่างทุกข์ทรมาน และคนชั่วบางคนมีชีวิตอยู่อย่างสุขสำราญ เป็นต้น

ปัญหานี้จะเป็นเรื่องค้างโลกถ้าไม่มีเรื่องกฎแห่งกรรม และการเกิดใหม่มาช่วยแก้ไข การที่บุคคลจะเข้าใจกฎแห่งกรรมได้อย่างชัดเจน จะต้องมองเรื่องนี้ให้กว้างและยาวไกล เพราะช่วงชีวิตเพียงช่วงเดียวของบุคคลนั้นสั้นเกินไป ไม่เพียงพอต่อการพิสูจน์กรรมที่บุคคลได้ทำไว้แล้วทั้งหมด การเกิดใหม่จะช่วยอธิบายกรรมในอดีตของบุคคลได้อย่างดีที่สุด ดังนั้น ชีวิตจึงเป็นสนามแห่งการทดลองแรงกรรมว่า ใครได้ทำกรรมอะไรไว้มากน้อย เบาบาง หรือรุนแรงเพียงใด เป็นต้น ส่วนในรายละเอียดที่ลึกลงไปกว่านั้น มีความแตกต่างกันค่อนข้างจะชัดเจน ซึ่งจะได้ศึกษาในบทต่อไป

การเวียนว่ายตายเกิด ได้วิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยพระเวทซึ่งอยู่ในช่วงก่อนสมัยพุทธกาล เรื่องนี้มีปรากฏอยู่ในฤคเวท (Keith 1970 : 570-571) แต่ในสมัยพระเวทนั้นยังไม่มีแนวคิดเรื่องนี้ชัดเจน จะมีก็แต่เพียงการกล่าวถึงสวรรค์และนรกสำหรับคนทำดีและทำชั่วหลังจากตายไปจากโลกนี้เท่านั้น (วิทยา ศักยภินันท์ 2533:16) พอมาถึงยุคอุปนิษัทเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ได้มีการกล่าวถึงค่อนข้างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากว่าคัมภีร์อุปนิษัทเกิดขึ้นก่อนพุทธกาลก็มีร่วมสมัยพุทธกาลก็มี จึงเป็นไปได้ว่า กฎแห่งกรรมและการเกิดใหม่มีทั้งส่วนที่แตกต่างกันและคล้ายคลึงกัน

ราชากฤษณ์ปรัชญาเมธีชาวอินเดียมีความคิดเห็นว่าอุปนิษัทแต่งขึ้นก่อนสมัยพุทธกาล มีอยู่ 9 อุปนิษัทได้แก่ ไอตเรยะ, เกาษีตกี, ฉานโทคยะ, เกนะ, ไตตติรียะ, พฤทธารัณยะกะ, อีศะ, และกฤษะอุปนิษัท แต่งขึ้นในศตวรรษที่ 8 และ 7 ก่อนคริสตกาล ส่วนอุปนิษัทอื่นๆ แต่งขึ้นหลังพุทธกาลคือประมาณ 400-300 ปีก่อน คริสตศักราช

คีธ (A.B. Keith) ผู้แต่งหนังสือ “ศาสนาและปรัชญาของพระเวทและอุปนิษัท” ได้เสนอความเห็นไว้ว่า อุปนิษัทที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดแต่งขึ้นไม่นานเกินกว่าศตวรรษที่ 6 ก่อน ค.ศ. ได้แก่ ไอตเรยะ, พฤทธารัณยะกะ, ฉานโทคยะ, ไตตติรียะ, เกาษีตกี, และเกนะอุปนิษัท ที่มีอายุแก่รองลงไปได้แก่ กฤษะ, อีศะ, เสวตาสวตระ, มุณฑกะ (รุ่งเรือง ปุญโญรส 1970 : 24)

นักปราชญ์บางท่านมีความเห็นว่าคัมภีร์อุปนิษัทเกิดขึ้นหลังสมัยพุทธกาล เพราะในพระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาไม่ได้กล่าวถึงอุปนิษัทไว้เลย อุปนิษัทอาจจะยืมความคิดเรื่องกรรมไปจากศาสนาพุทธและศาสนาโซนก็ได้ แต่นักปราชญ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ยุคที่อุปนิษัทเกิดขึ้นพอจะกำหนดโดยประมาณได้ว่าเริ่มต้นเมื่อประมาณ 100 ปีก่อนพุทธกาล และสิ้นสุดลงราว พ.ศ. 700 เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อก่อนถึงยุคอุปนิษัท ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญทางด้านความคิดทางศาสนาและปรัชญาของอินเดีย (สุนทร ณ รั้ง 2521:13) คัมภีร์อุปนิษัทแต่งขึ้น โดยยึดเอา

พระเวทเป็นหลักทำนองเดียวกับคัมภีร์พราหมณะที่เป็นอรรถกถาของพระเวททั้งหลาย อุปนิษัทเป็นบทเรียนที่ว่าด้วยหลักธรรมที่ลึกลับ (Esoteric doctrine) (เสฐียร พันธีรชัย 2516 : 72)

อุปนิษัทเป็นคัมภีร์ที่สะท้อนให้เห็นเรื่องของจิตใจที่แตกต่างจากพิธีกรรม เป็นปฏิบัติต่อกฎพิธีกรรม และได้สร้างทฤษฎีเกี่ยวกับจักรวาล ซึ่งแตกต่างจากหลักคำสอนเรื่องการบูชาของคัมภีร์พราหมณะ โดยเปลี่ยนแปลงการบูชาให้เป็นเรื่องของการทำสมาธิ เพื่อที่จะบรรลุอิสรภาพที่แท้จริง (วิจิตร เกิดวิเศษ 2520 : 27) คัมภีร์อุปนิษัทและคัมภีร์พระสุตตันตปิฎกมีความเป็นมาโดยย่อดังนี้

1.1 คัมภีร์อุปนิษัท

อุปนิษัท แปลว่า การเข้าไปนั่งใกล้ ซึ่งก็หมายถึงว่า การเข้าไปนั่งใกล้อาจารย์เพื่อฟังหลักธรรม อุปนิษัทเป็นคัมภีร์ที่รวบรวมหลักฐานว่าด้วยอาตมณหรือพรหมณ์ คิดค้นหรือบัญญัติขึ้นมาเพื่ออธิบายและวางหลักการในลัทธิศาสนาพราหมณ์ ซึ่งได้ปรับปรุงขึ้นมาใหม่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เวทานตะ” แปลว่า ปลายพระเวท หรือที่สุดแห่งพระเวท เนื้อความสำคัญของอุปนิษัทคือการอธิบายเรื่องพรหมณ์หรืออาตมณ ตลอดจนการแสวงหาวิธีการที่จะดับการเวียนว่ายตายเกิดให้ดวงวิญญาณหลุดพ้นจากการผูกพันทั้งหลายแล้วบรรลุถึงโมกษะ คือความบริสุทธิ์อันแท้จริง เพื่อจะได้กลับไปสู่พรหมณ์ หรือปรมาตมณ (วิมลศิริ ร่มสุข 2522 : 12)

คำว่า “อุปนิษัท” มาจาก อุป อุปสรรค แปลว่า ใกล้ นิ อุปสรรค แปลว่า ลง วางลง และ สห ธาตุ แปลว่า นิ่งลง เมื่อสนธิคำทั้ง 3 เข้าด้วยกันจึงเป็นคำว่า อุปนิษัท หมายถึง การเข้าไปนั่งใกล้ครูเพื่อเรียนเอาหลักธรรมที่มีความลึกลับ (รทสุย) (Radhakrishnan 1953 : 19)

อีกนัยหนึ่งอุปนิษัท หมายถึง ความรู้ที่คลายให้พ้นบ่วงผูกมัดของโลกโดยสิ้นเชิง มาจาก อุป และ นิ เป็นคำอุปสรรคซึ่งใช้เติมหน้าคำอื่นทำให้มีความหมายกว้างออกไป และคำว่า นิษิต มาจากรากคำว่า สหซึ่งแปลว่า คลาย, ทำให้หลวม, บรรลุ, ทำลายให้สิ้น (รุ่งเรือง บุญไธย 1970 : 17) ดังนั้นความหมายเต็มรูปก็คือ “การนั่งใกล้อาจารย์ของผู้เป็นศิษย์เพื่อรับเอาคำสอนอย่างตั้งใจเกี่ยวกับเรื่องความจริงหรือสัจธรรมที่จะบรรลุความสงบ และทำลายอวิชชาของผู้เป็นศิษย์ให้หมดไป”

บรรดาแนวความคิดทางปรัชญาทั้งหลาย ที่กระจัดกระจายอยู่ในมนตร พราหมณะ และอาร์ณยกะของคัมภีร์พระเวท ได้รับการประมวลมากล่าวไว้ในอุปนิษัท คัมภีร์อุปนิษัทนี้มีอยู่เป็นจำนวนมาก คล้ายกับพระสุตตันตปิฎกของพระพุทธศาสนา เนื้อความของอุปนิษัทมีทั้งแตกต่างกัน บางครั้งถึงกับขัดกันเองก็มี ทั้งนี้เพราะอุปนิษัททั้งหมดไม่ได้เกิดขึ้นในคราวเดียวกัน มุกติโก-อุปนิษัท ได้ให้จำนวนอุปนิษัทไว้ว่ามีอยู่ 108 อุปนิษัทแต่เท่าที่ปรากฏในปัจจุบันมีอยู่กว่า 200

อุปนิษัต ระบบปรัชญาต่าง ๆ ของฮินดูถือว่าอุปนิษัตเป็นศรุตี เช่นเดียวกับส่วนอื่น ๆ ของพระเวท คำว่า “ศรุตี” หมายถึงคำสอนซึ่งเป็นพระวจนะของพระเจ้าโดยตรง ไม่ใช่เป็นคำสอนที่มนุษย์คนใดคนหนึ่งแต่งหรือประดิษฐ์ขึ้นมา เพราะฉะนั้น จึงเป็นคำสอนที่ปราศจากความผิดพลาดโดยประการทั้งปวง (สุนทร ณ รัชชี 2521:15)

อุปนิษัตที่คนทั่วไปรู้จักกันดีมีเพียง 10 อุปนิษัต แต่ท่านสังกกราจารย์ได้วิจารณ์ไว้ว่ามี 11 อุปนิษัตคือ อีสะ เกนะ กรูะ ปรีศนะ มุลทกะ มาณทุกยะ ไตตติริยะ โอตเระยะ ฉานโทคยะ พฤททาร์ณยะ และ เสวตาสวตระอุปนิษัต (Radhakrishnan 1953 :21)

1.2 พระสูตรตันตปิฎก

พระสูตรตันตปิฎกหมายถึงพระคัมภีร์ที่บันทึกและรวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ในส่วนที่เป็นข้อปฏิบัติที่เรียกว่า “ธรรม” นอกจากกล่าวถึงธรรมทั่ว ๆ ไปแล้วยังกล่าวถึงประวัติและเรื่องราวอื่น ๆ ประกอบด้วย

คำว่า “สูตร” หรือ “สูตรตันต” หมายถึงเส้นด้ายหรือเส้นบรรทัด เพราะเส้นด้ายหรือเส้นบรรทัดเป็นของสำคัญของช่างไม้ฉันทิ พระสูตรก็ถือว่าเป็นแนวทางดำเนินชีวิต เส้นด้ายใช้ร้อยดอกไม้ให้เป็นระเบียบได้ฉันทิ พระสูตรก็เป็นที่ยอมรับคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ฉันทินั้น (มหามกุฏราชวิทยาลัย 2532 : 19)

พระสูตรตันตปิฎกนี้ เป็นคัมภีร์หลักที่สำคัญยิ่งคัมภีร์หนึ่งในพระไตรปิฎก คัมภีร์นี้รวบรวมคำสอนต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนา พระไตรปิฎกหรือที่เรียกในภาษาบาลีว่า “ติปิฎก” หรือ “เตปิฎก” เป็นคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นเช่นเดียวกับไตรเพทซึ่งเป็นคัมภีร์ของศาสนาพราหมณ์ ไตรปิฎกมี 3 คัมภีร์ คือ

1. พระวินัยปิฎก ว่าด้วยวินัยหรือศีลของภิกษุและภิกษุณี
2. พระสูตรตันตปิฎก ว่าด้วยพระธรรมเทศนาทั่วไป
3. พระอภิธรรมปิฎก ว่าด้วยหลักธรรมล้วน ๆ เป็นหลักธรรมชั้นสูงในทางพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมที่สำคัญอื่น ๆ (สุชีพ ปุณณานภาพ 2524 : 1)

พระสูตรตันตปิฎก มีความสำคัญมากสำหรับชาวพุทธ เพราะถ้าไม่มีคัมภีร์นี้สำหรับบันทึกและรวบรวมพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว หลักพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ก็คงจะอันตรธานสูญหายไปตกหล่นหรืออาจจะมีข้อผิดพลาดจากต้นฉบับเดิมก็ได้

ความเป็นมาของพระสูตรตันตปิฎก เริ่มขึ้นเมื่อสมัยพระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ มีพระสาวกที่สำคัญหลายองค์สามารถทรงจำธรรม (พระสูตร)ต่าง ๆ ได้ เช่น พระอานนท์เถระ พระโสณะกุฎิกัณณะ พระสารีบุตร เป็นต้น ได้จดจำธรรมนั้นถ่องแท้เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในสวนโหนด

ตอนไหน ก็ท่องจำส่วนนั้นตอนนั้น เช่นผู้ที่สามารถท่องจำพระสูตรยาวๆได้เรียกว่า “ทิมภานกะ” แปลว่า ผู้สวดคัมภีร์ขนาดยาว ผู้สามารถท่องจำพระสูตรขนาดกลางได้เรียกว่า “มัชฌิมภานกะ” แปลว่า ผู้สวดคัมภีร์ขนาดกลาง เป็นต้น

เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ได้มีการทำสังคายนาพระธรรมวินัยขึ้นโดยอาศัย มูลเหตุต่าง ๆ กันร้อยกรองจัดระเบียบและชำระให้ถูกต้องตามความหมายเดิม สังคายนาครั้งที่ 1 และ 2 ยังคงเรียกว่าสังคายนาพระธรรมวินัยอยู่ ตามอรรถกถาบอกว่าพระไตรปิฎกมีมาแล้วตั้งแต่ การสังคายนาครั้งที่ 1 เพราะฉะนั้นเป็นอันสรุปได้ว่า ประวัติพระสูตรต้นตอปิฎก มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลที่ พระเถระท่องจำหมวดธรรมต่าง ๆ จนถึงหลังพุทธปรินิพพาน มีการสังคายนาครั้งที่ 1 เป็นต้นมา (มหามกุฏราชวิทยาลัย 2532/16-17)

พระสูตรต้นตอปิฎกแบ่งออกเป็นหมวดใหญ่ ๆ เรียกว่า “นิกาย” มี 5 นิกาย คือ

1. ทิมนิกาย ประมวลพระสูตรขนาดยาว จำนวน 34 สูตร
2. มัชฌิมนิกาย ประมวลพระสูตรขนาดปานกลาง จำนวน 152 สูตร
3. สังยุตตนิกาย ประมวลพระสูตรที่จัดเป็นหมวดหมู่ เรียกว่า “สังยุตต์” มีชื่อเรียกตามเนื้อหา เช่น เกี่ยวกับแคว้นโกศล เรียกว่า โกศลสังยุตต์ เกี่ยวกับมรรคเรียกว่า มรรคสังยุตต์ มีจำนวน 7,762 สูตร
4. อังคุตตรนิกาย ประมวลพระสูตรที่จัดเป็นหมวดหมู่ ตามจำนวนข้อของหลักธรรม เรียกหมวดว่า นิบาต เช่น เอกนิบาต ว่าด้วยหลักธรรมที่มีหัวข้อเดียวจนถึงหลักธรรมที่มี 11 ข้อ เรียกว่า เอกทสกนิบาต มีจำนวน 9,557 สูตร
5. ขุททกนิกาย ประมวลคำสอนภาษิตเบ็ดเตล็ดของพระสาวก ประวัติต่าง ๆ และชาดก (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2535 : 5)

เนื่องจากคัมภีร์พระสูตรต้นตอปิฎก เป็นคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนจำนวนมาก เรื่องกรรมและการเกิดใหม่ ก็รวบรวมอยู่ในคัมภีร์นี้ด้วย ตามแนวความคิดของพระพุทธศาสนามีความเชื่อว่าคนจะดีหรือชั่วไม่ได้ขึ้นอยู่กับพระผู้เป็นเจ้า การเกิดในวรรณะสูง หรือมีวงศ์ตระกูลที่โด่งดังเหมือนในบางลัทธิ ทางพระพุทธศาสนาเชื่อว่า ความแตกต่างกันนี้เป็นไปเพราะอำนาจกรรม สรรพสัตว์ทั้งหลายจะต้องได้รับผลกรรมที่ตนทำไว้ ผู้ทำกรรมดีย่อมได้รับผลดีตอบแทน ผู้ทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่วตอบแทน กรรมถือว่าเป็นตัวนำในการปรุงแต่งชีวิตตนเอง เป็นเครื่องชี้กำหนดแนวทางของสังคม ทั้งในส่วนที่เป็นการทำลายและสร้างสรรค์ ดังนั้น กรรมจึงเป็นคำสอนที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในทางพระพุทธศาสนาที่ควรทำความเข้าใจ เพราะว่าสรรพสัตว์ทั้งหลายในโลกดำเนินไปตามกรรมเป็นของตน มีกรรมเป็นเครื่องผูกไว้ ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า

“ ยาทิสํ วปะเต พิชิ ”

ตาทิสํ ลปะเต ผลิ

กลุณการี กลุณำ ปาปการี จ ปาปกำ..." (ส. ส. 5/903/333; ขุ. ขา. 27/294/84)
 บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้รับผลเช่นนั้น ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้รับผลดี ผู้ทำ
 กรรมชั่ว ย่อมได้รับผลชั่ว

“ กมฺมุนา วตฺตตี โลโก กมฺมุนา วตฺตตี ปชา
 กมฺมนิพฺพณฺนา สตฺตา รตฺสฺสณฺนิว ยายโต..." (ม.ม.13/707/648; ขุ.สุ. 25/382/457)
 โลกย่อมเป็นไปตามกรรม หมูสัตว์ย่อมเป็นไปเพราะกรรม สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็น
 เครื่องผูกไว้ เปรียบเหมือนกับลิ่มสลักของรถที่วิ่งไปอยู่ ฉะนั้น

กรรมที่คนทำนี้เอง จะก่อให้เกิดวิบากหรือผลส่งให้มนุษย์ไปเกิดใหม่ทั้งในสวรรค์
 หรือนรกตามอิทธิพลของกรรมดีกรรมชั่วของแต่ละคน ผลของกรรมเป็นสิ่งที่มีความยิ่งใหญ่
 สามารถลิขิตชะตาชีวิตให้สรรพสัตว์เป็นไปแตกต่างกัน ทุกชีวิตมีกรรมเป็นของตัวเอง เป็นไป
 ตามผลกรรมของตน กรรมถือว่าเป็นส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์ตลอดเวลา ถ้าไม่ทำก็พูด
 ถ้าไม่พูดก็คิด เป็นต้น

ทางด้านคัมภีร์อุปนิษัทมีการกล่าวถึงเรื่องกรรมและการเกิดใหม่มีส่วนคล้ายคลึงกับ
 ทางพระพุทธศาสนา ความเชื่อเรื่องกรรมในศาสนาพราหมณ์ ฮินดู เริ่มปรากฏครั้งแรกในคัมภีร์
 พระเวท การทำความดีย่อมนำไปสู่อมฤตภาพ ความทุกข์ยากลำบากในชาตินี้เป็นผลของความชั่ว
 ในชาติก่อนที่ผู้สวดยผลกรรมได้ทำเอาไว้ (สุเมธ เมธาวิทยกุล 2525 : 199)

ในพจนานุกรมยกะ ได้กล่าวไว้ว่า คนทำกรรมตามความปรารถนาหรือความตั้งใจ
 ของตนเอง เขาทำกรรมอย่างไร ก็ย่อมได้รับผลของกรรมนั้น ผู้ทำกรรมดีย่อมเป็นคนดี ผู้ทำกรรม
 ชั่วย่อมเป็นคนชั่วคน เมื่อใช้ผลกรรมทั้งหลายของตนที่เคยทำไว้ในอดีตในโลกหน้าหมดแล้ว ย่อม
 กลับมาเกิดใหม่ในโลกนี้อีก (B.U.4.4.5) กรรมทำให้คนเกิดในสถานะที่แตกต่างกัน (S.U. 5.11)
 คนผู้มีความประพฤติดี ทำความดีไว้มากเมื่อตายไปย่อมไปเกิดในกำเนิดที่ดี เช่น เกิดเป็น
 พราหมณ์ เป็นต้น ส่วนผู้ทำความชั่วไว้มาก ผลกรรมชั่วย่อมส่งผลให้เขาไปเกิดในกำเนิดที่ชั่ว เช่น
 เกิดเป็นสัตว์ เจริญต่าง ๆ เป็นต้น (C.U. 5.10.7)

คนทำกรรมดีย่อมเข้าไปสู่แดนที่ปราศจากความเศร้าโศกโดยผ่านอากาศ ดวง
 อาทิตย์และดวงจันทร์ เข้าไปอยู่บนสวรรค์ ส่วนในฉานโทคยะอุปนิษัทได้กล่าวถึงหนทาง 2 ทาง
 ที่เปิดไว้สำหรับสรรพสัตว์ทั้งหลาย คือ หนทางสว่างและหนทางที่มีดมนกล่าวคือ เทวียนและ
 ปีตฤยาน บุคคลผู้บำเพ็ญตบะและมีศรัทธา ย่อมเข้าไปสู่หนทางแห่งแสงสว่าง และจะไม่กลับมาสู่
 การเวียนว่ายตายเกิดอีก ส่วนบุคคลผู้มีศีลธรรม บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ย่อมดำเนินไป
 ตามหนทางที่ยังคลุมเครืออยู่ ถือว่าเป็นกรรมดีเบื้องต้น เขาย่อมดำรงอยู่ในโลกของปีตฤหรือ

โลกของเทพบุตร จนกระทั่งถึงเวลาเป็นที่จุดเคลื่อนจากที่นั้น เมื่อนั้น เขาย่อมกลับมาเกิดใหม่อีก ตามความปรารถนาของเขา (Radhakrishnan 1953 : 116-117)

เมื่อพิจารณาตามหลักการนี้แนวความคิดเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ของทั้งสอง วรรณะแล้วจะเห็นว่า มีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันมาก และแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ส่วนในรายละเอียดที่ลึกลงไปกว่านั้นจะได้ศึกษาในบทต่อไป

2. ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาให้ทราบถึงความหมาย ประเภท ลักษณะ และการให้ผลของกรรม
- 2.2 เพื่อศึกษาแนวความคิดเรื่องกรรม ทั้งในส่วนที่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันในคัมภีร์พระสุตตันตปิฎกและคัมภีร์อุปนิษัท
- 2.3 เพื่อศึกษาเรื่องการเกิดใหม่หรือการเวียนว่ายตายเกิดในคัมภีร์พระสุตตันตปิฎกและคัมภีร์อุปนิษัท
- 2.4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ ทั้งในส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันในทั้งสองคัมภีร์ เพื่อขยายขอบเขตความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. ขอบเขตของการศึกษา

- 3.1 คัมภีร์อุปนิษัทจะศึกษาเฉพาะส่วนที่ว่าด้วยเรื่องกรรมและการเกิดใหม่เฉพาะในอุปนิษัท 13 คัมภีร์คือ อีศะอุปนิษัท เกณะอุปนิษัท กระจุอุปนิษัท ปรีศนะอุปนิษัท มุณฑกะอุปนิษัท มาณทุกยะอุปนิษัท ไตตติรียะอุปนิษัท ไอตเรยะอุปนิษัท ฉานโทคยะอุปนิษัท พุทธทาร์ณยะอุปนิษัท เสวตาสวตระอุปนิษัท เกาษีตกีอุปนิษัท และไมตรีอุปนิษัท
- 3.2 คัมภีร์พระสุตตันตปิฎก จะศึกษาส่วนที่ว่าด้วยเรื่องกรรมและการเกิดใหม่โดยยึดเอาคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก ฉบับภาษาบาลีอักษรไทย เล่มที่ 9-33
- 3.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องเฉพาะเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ในทั้ง 2 คัมภีร์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

- 4.1 วิธีที่ใช้ศึกษาค้นคว้า การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1.1 ศึกษาข้อมูลชั้นปฐมภูมิ โดยเก็บข้อมูลจากคัมภีร์อุปนิษัท ฉบับที่เป็นภาษาสันสกฤต และพระสูตรตันตปิฎกฉบับภาษาบาลี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกันแล้วแปลเป็นภาษาไทย

4.1.2 รวบรวมข้อมูลชั้นทุติยภูมิ คือ ตำรา หรือเอกสารในส่วนที่เป็นคำอธิบายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกันทั้งเอกสารภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

4.1.3 ศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นข้อคล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันแล้วนำมาวิเคราะห์ตีความ เพื่อหาข้อสรุปอันเป็นคำตอบของปัญหาในการวิจัยแล้วเรียบเรียงนำเสนอผลของการวิจัย

4.2 ลักษณะข้อมูล

4.2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ คัมภีร์อุปนิษัท ฉบับภาษาสันสกฤต และคัมภีร์พระสูตรตันตปิฎก ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกรรมและการเกิดใหม่

4.2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ตำราและเอกสารต่าง ๆ ในส่วนที่เป็นคำอธิบายและนำมาวิเคราะห์ทั้งเอกสารภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

4.3 แหล่งข้อมูล

4.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ แหล่งข้อมูล คือ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศิลปากร หอสมุดมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หอสมุดมหามกุฏราชวิทยาลัย หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาสันสกฤต และปรัชญา

4.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ แหล่งข้อมูล คือ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศิลปากร หอสมุดสมุดกลาง และหอสมุดคณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหอสมุดกลางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4.4 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ อันเป็นการวิจัยที่ใช้การหาข้อมูลจากเอกสาร (Literary Data) ส่วนการหาเหตุผล การตีความและวิจารณ์ จะนำเสนอในเชิงวิจารณ์เรียกว่า การตีความเชิงวิจารณ์ (Critical Interpretation)

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการศึกษาโดยการถ่ายทอดแนวความคิดของคัมภีร์อุปนิษัท จากต้นฉบับอักษรเทวนาครี ภาษาสันสกฤต เป็นอักษรไทย ภาษาไทย และการอธิบายศัพท์เฉพาะสำคัญ จะยึดถือการสะกดคำโดยใช้ตามแบบการเขียนของภาษาบาลี-สันสกฤต ด้วยอักษรไทยเพื่อความใกล้เคียงและคงการอ่านแบบดั้งเดิมเอาไว้ เป็นต้นว่า

พुरुหมนุ	แทน	พรัหมัน
ปรมาตมณ	แทน	ปรมาตมัน
ชีวาตมณ	แทน	ชีวาตมัน
มนัส	แทน	มนัส
ปราณ	แทน	ปราณะ
สত্য	แทน	สัตยะ
ปุระชาปติ	แทน	ประชาบดี
กรุม	แทน	กรรม
สุรยุ	แทน	สุริยะ
อินุท	แทน	พระอินทร์
อคุนิ	แทน	อัคนี
นจิเกตสุ	แทน	นจิเกตะ
สาวิตรี	แทน	สาวิตรี
วิษุณาน	แทน	วิษุณณะ
มนตร	แทน	มนตรา หรือ มนตร์ เป็นต้น

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบความหมายที่ชัดเจนในเรื่องกรรม ลักษณะ และการให้ผลของกรรม ในคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก และคัมภีร์อุปนิษัท

6.2 ทำให้ได้รับความรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องกรรม และการเกิดใหม่ใน คัมภีร์พระสุตตันตปิฎกและคัมภีร์อุปนิษัท

6.3 ทำให้ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความคล้ายคลึงกัน และความแตกต่างกันของแนวความคิดเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ในคัมภีร์ทั้งสอง